

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

11-12

2023

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti

08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:
Sharipov Qo'ng'irotboy Avezimbetovich

Elektron nashr. 1302 sahifa, 5-dekabr, 2023-yil.

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Rae Kvon Chung, Janubiy Korea, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Toshkulov Abduqodir Hamidovich, i.f.d., prof., TDU rektori
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Sharipov Qo'ng'irotboy Avazimbetovich, t.f.d., prof., TDIU rektori
Oblamuradov Narzulla Naimovich, i.f.n., dotsent
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Eshov Mansur Po'latovich, i.f.d., prof., TDIU Akademik faoliyat bo'yicha prorektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Maqsud Abdullayevich, p.f.d., prof., TDIU Moliya-iqtisod ishlari bo'yicha prorektori
Karimov Norboy G'aniyevich, i.f.d., prof., TDIU huzuridagi PKQMO tarmoq markazi direktori
Hakimov Nazar Hakimovich, f.f.d. TDIU professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoira Azimovna SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., Toshkent Arxitektura-qurilish universiteti katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisod fanlari nomzodi, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Nomozova Qumri isoyevna GF universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), dotsent
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Ekspertlar kengashi:

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Imomqulov To'liq Burxonovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Vзаимодействие реального и финансового сектора экономики в современных условиях.....	12
Шарипов Конгратбай Авезимбетович, Зайнутдинова Умида Джалаловна	
Развитие исламских банковских продуктов в коммерческих банках.....	19
Иноятова Камола Фуркатовна	
Kreditlashda risklarni boshqarish usullaridan foydalanish.....	23
Abdullayeva Sharbat, Abdullayeva Nozima	
Korxonalarning tashqi iqtisodiy faoliyatdagi raqobatdoshligini ta'minlashda marketingdan foydalanish.....	29
Axmedov Ikrom Akramovich	
Hududlarda "yashil" iqtisodiyotni rivojlantirishning zamonaviy tahlili	36
Butaboyev Maxamadjon, Gaibnazarova Zumrat Talatovna	
Yashil iqtisodiyotga o'tishda xorijiy davlatlar tajribasi va uni O'zbekistonda qo'llash imkoniyatlari	41
Yavmutov Dilshod Shoyimardonkulovich	
Zamonaviy ekoshaharlar barpo etish va uni tatbiq etish zaruriyati.....	47
Zikrullayev Valixon G'aybullayevich	
Indian Festivals and Nature Conservation: Connecting People for Sustainability	52
Nigora Saidmuradova Aslamovna, Anil Kumar	
Financing clean energy projects in different ways.....	59
Botirov Azamat Axmedovich, Fayziyev Samandar Sobri ogli	
Теоретические основы развития социальной инфраструктуры.....	67
Алимова Муниса Юльчиевна	
O'zbekistonda tadbirkorlik subyektlarining raqamli marketingdan foydalanish holati va rivojlanish tendensiyalari.....	71
Sobirjonov Sanjar Sobirjonovich	
Aholiga bank xizmatlarini ko'rsatish tizimini takomillashtirish	81
Uskanov Eldor	
Investitsiya loyihalarini islom moliya instrumentlari orqali moliyalashtirish yo'llari	86
Haydarov O'ral Axmadovich	
"Yashil" iqtisodiyotga o'tishda esg omillar asosida investitsiya kiritishning o'rni va ahamiyati	93
Nosirov Egamqul Ismailovich	
"Enesses" MChJ da marketing muhitini tahlil qilish va takomillashtirish.....	100
Musyeva Shoirazimovna	
Использование информационных и коммуникационных технологий в совместных образовательных программах: проблемы и решения.....	107
Ташева Севара Равшановна	
Iqtisodiy globallashtirishning nazariy asoslari.....	111
Abduraxmonov Farxod Abdufarmonovich	
Sanoat korxonalari samaradorligini oshirishning nazariy-amaliy asoslari.....	117
Xursandov Komiljon Maxmatkulovich	
Fiskal siyosat va soliq to'lovchilar faoliyatini tartibga solishning nazariy masalalari	122
Isroilov Bohodir Ibragimovich, To'rayev Alijon Akmal o'g'li	
Bank daromadlarini oshirishda masofaviy bank xizmatlarini tutgan o'rni.....	128
Xudoyorov O. O.	
Elektron savdo korxonalarida buxgalteriya hisobini tashkil etish	132
Po'latov Xudoyberdi O'ktamovich	
Ekonometrik modelashtirish asosida mavsumiylikning turistik mahsulotlar ishlab chiqarishga ta'sirini kamaytirish usullari.....	135
Xamzayeva Dilfuza Samarovna	
Yuridik shaxslar soliq yukining shakllanish omillari va uni optimallashtirish muammolari	141
Abduturopov Jasurbek Nozimjonovich	
Tadbirkorlik risklari tavsifi va tasniflashning nazariy masalalari	148
Bektemirov Abdumalikovich	
Urban farming.....	151
Ahmedova Ziyodahon Saydulloxon qizi, Askarov Hasanboy Holdorovich	
A Foreign Experience of Forming Small Business and Private Entrepreneurship Infrastructures (An Example of Usa).....	153
Kosimov Sardor Dilmurodovich, Akbarov Abdulkhamid Akmal ugli	

Principal Protected Notes on the credit rating of National Bank of Uzbekistan	159
Abdugʻaniyev Abdulaziz Alisher oʻgʻli	
Features and Challenges of Digital Transformations in the Service Sector	164
Kurbanova Maftuna Lazizovna	
Kichik biznes va tadbirkorlikning rivojlanishiga taʼsir etuvchi omillar.....	170
Kurbonov Jasurbek Pozilovich	
Jamoat transport tizimini raqamli texnologiyalarni joriy etish va ulardan foydalanishning dolzarbligi.....	173
Kushakova Maʼmura Narimanovna	
Transport xizmatlari bozorida marketing faoliyatini mexanizmlarini rivojlanishining asosiy tamoyillari	176
Nosirov Javlonbek Jamoliddin oʻgʻli, Raxmatov Ziyodullo Nosirovich	
Financing clean energy projects in different ways	179
Botirov Azamat Axmedovich, Fayziyev Samandar Sobri ogli	
Oʻzbekistonning mehnat migratsiyasidagi hamkorligi haqida baʼzi mulohazalar (Qozogʻiston va Rossiya misolida)	187
Azamatova Gulmira Bayirbekovna	
Assessment of management effectiveness in ensuring economic and financial stability	191
Akramova Aziza Abduvohidovna	
Международное сотрудничество Республики Узбекистан в сфере образования	196
Жамалова Гулнора Гуломовна, Айматова Фарида Хуразовна	
Oʻzbekistoning ekologik muammolariNI bartaraf etish va yashil iqtisodiyotga oʻtish yoʻnalishlari.....	202
Aliyev Azim Tolip oʻgʻli	
Экономическая безопасность и факторы влияющие на неё.....	205
Абдишукуров Шерзод Шавкат угли	
Qashqadaryo viloyatida tabiiy resurslardan foydalanish istiqbollari	211
Xoʻjanova Gulshoda Otamurodovna	
Raqamli marketing strategiyalarining raqamli iqtisodiyotda isteʼmolchilar xulq-atvoriga taʼsirini tahlil qilish.....	214
Raxmatova Sitara Shuxratjon qizi	
Oʻzbekiston Respublikasi tijorat banklarida masofaviy bank xizmatlarini takomillashtirish.....	221
Xudayberganova Zarofat Zaxidovna	
Oʻzbekistonda kichik va oʻrta biznesni rivojlantirishda ichki va tashqi muhit.....	227
Saypullayev Ilhomjon Abduraxmonovich	
Buxgalteriya axborotining sifat tavsiflari	233
Raxmatova Shaxnoza Shukurovna	
Роль и значение логистики в развитии коммерческой деятельности торговых предприятий	240
Маматкулова Шоира Джалоловна	
Uzum yetishtirishning tashkiliy-huquqiy munosabatlari va sohani rivojlantirish imkoniyatlari.....	245
Boltayev N. N.	
Tashqi savdo jarayonlarini tashkil qilishning nazariy uslubiy asoslari.....	249
Qurbonov A. U.	
Korxonalarda pul mablagʻlari auditini takomillashtirish yoʻllari.....	254
Karamatova Noiba Xusniddinovna	
Kichik biznes subyektlarining raqobatbardoshligini oʻziga xos xususiyatlari.....	259
Axmedov Oybek Turgunpulatovich	
Агротуризм как источник дополнительного дохода для фермеров в самаркандской области.....	263
Анваров Нодир Аллаёрович, Назарова Раъно Рустамовна	
Tijorat banklari faoliyatida islomiy bank xizmatlarini rivojlantirish istiqbollari	272
Absamatov Askar Ergashovich	
Kichik biznes subyektlari faoliyatida mikromoliyaviy xizmatlar koʻrsatishning zamonaviy holati.....	277
Yusupov Abbosxon Aliyevich	
The Experience of The Japanese State in Increasing Investment Activity in Uzbekistan.....	285
Satoshi Sugahara, Ochilov Bobur	
Paxta-toʻqimachilik klasterlarida sotish baholarining tahlili.....	292
Nazarova Maryam Sharipovna, Kazakova Zulayxo Saloxiddinovna	
Tadbirkorlik subyektlari eksportida raqamli platformalardan foydalanish strategiyalari.....	297
Mamasoatov Dilshod Ravshanovich	
Tijorat banklarida xalqaro iqtisodiy sanksiyalar va eksportga taqiqlar bilan bogʻliq risklarni baholash va kamaytirish matritsasining metodologiyasi	304
Keldiyorov Shohruh Ilyos oʻgʻli	

Sotish jarayonlari hisobini buxgalteriya hisobining xalqaro standartlari asosida takomillashtirish.....	308
Eshmuradov Ulug'bek Tashmuratovich	
Tijorat banklari faoliyatida transformatsiyalanish jarayonlarining asosiy yo'nalishlari.....	313
Bekmurodov Abbos Amiriddinovich	
Agroklastarlarda moliyaviy natijalar hisobini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalalari.....	318
Alikulov Abdimo'min Ismatovich, Toshpulatov Jalil Baxodirovich	
Tijorat banklarida investitsiya siyosatini amalga oshirishning muhim jihatlari.....	324
Abiyev Davron Ilxomovich	
Проблемы и решения при оптимизации финансового моделирования деятельности предприятия	331
Юлдошева Гулноза Абдинабиевна	
Hududiy iqtisodiy xavfsizlik va uning asosiy xususiyatlari.....	336
Raximov E. N.	
Boshqarish sifatining iqtisodiy mohiyati va uni rivojlantirish masalalari	343
Shoyev Davronbek Axmadjonovich, Ahmadjonova Gulsanam	
Важность данных о движении затрат для повышения эффективности управления предприятием.....	346
Расулова Ш. X.	
Korxonalar daromadlariga ta'sir qiluvchi risklarning tahlili	351
Sa'dullayev Oybek Turdiali o'g'li	
Xalqaro standartlar asosida daromadlar hisobini tashkil etish.....	364
Abdusaidov Sanjar Jaloliddin o'g'li	
Выработка страховой системы защиты владельцев депозита.....	368
Узакова Камола Бехзодовна	
Обзор законодательных и регуляторных положений по введению и регулированию Исламской банковской деятельности в юрисдикции Республики Казахстан	372
Ёркулов Умиджон	
Перспективы развития производства и экспорта плодоовощной продукции в Узбекистане	378
Узганбаева Дилноза Тохтасиновна	
Перспективы развития государственного управления высшим образованием в условиях функционирования рынка	382
Умаров Диёр Равшанович	
O'zbekiston moliya tizimida mahalliy moliyaning o'ziga xos xususiyatlari	388
Turopova Nigora Xolmurod qizi	
Qishloq joylarda xizmat ko'rsatish sohasi orqali aholini ish bilan bandligini ta'minlash istiqbollari.....	393
Taylakova Dilafro'z Baymamatovna	
Увеличение привлекательности инвестиций в туристической отрасли через стратегическое финансирование	399
Хусниддинов Нуриддин	
Agrobiznesni innovatsion rivojlantirish loyihalarini moliyalashtirishning metodologik asoslari.....	402
To'ychiyev Abduraxmon G'ofurovich	
Virtual bank – kelib chiqishi va moliyaviy xizmatlar kelajagi.....	406
Nabiyeva Feruza Odilovna	
Проблемы и перспективы развития депозитных операций коммерческих банков Республики Узбекистан	411
Холмирзаев Эльбек Бахтиерович	
Smart-shartnomalar – raqamli marketingning zamonaviy texnologiyalaridan biri sifatida	415
Yahyojonov N. B.	
Banklarda depozit operatsiyalarini hisobini yuritish tartibi.....	420
Mirzayeva Xilola Jaloliddin qizi	
Kichik biznes korxonalariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishning iqtisodiy samaradorligi	424
Mamanazarova N. J., Jamilova N. X.	
Проблемы привлечения финансирования за счет корпоративных облигаций	429
Рахмедова Мадинахон Нусрат кизи	
Формирование финансовой стратегии местных бюджетов	433
Примова Н. И.	
Xizmat ko'rsatish korxonalarini soliqqa tortishning dolzarb muammolari va ularning yechimlari	440
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
O'zbekistonda hududlar kesimida raqamli iqtisodiyotning rivojlanish holati.....	445
Uralov Baxtiyor Maxmudovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Experience of Islamic financial organizations in CIS countries and opportunities to use it effectively in Uzbekistan	450
Sattarova Dilfuza Dilshodbekovna	

Qashqadaryo viloyati hududlarining vertikal o'sish holati va xususiyatlari	456
Erkayeva Gulbaxor Panjiyevna, Raximova Madina Shuxrat qizi	
Innovatsion o'sishga inson kapitali ta'sirining zamonaviy yondashuvlari.....	462
Ostanov Egamberdi, Ostanova Mashxura Egamberdiyevna	
Kapital bozorida institutsional investorlar sifatida sug'urta kompaniyalari ishtiroki	466
Omonov Sardor O'lmasovich	
Tadbirkorlik subyektlarining raqamli transformatsiyasining asosiy va muhim jihatlari.....	472
Nutfulloyev Tolib G'olib o'g'li	
Korxonalarda korporativ madaniyatni rivojlantirish asoslari.....	478
Sadikova Muslima Alisher qizi	
Moliyaviy hisobotning xalqaro standartlari (MHXS)ga muvofiq moliyaviy hisobotlarni tuzish usullari.....	483
Sabirova Zaynab Qadambayevna	
Фондовые рынки и финансовая грамотность: путь к финансовому осознанию	488
Режаббаев Сарвар Умархонович	
Turistik korxonalarda yashil innovatsion mahsulotlar orqali samaradorlikni oshirish.....	491
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Milliy kapital bozorida korporativ qimmatli qog'ozlar amaliyoti tahlili.....	497
Otaxonova Shohyora	
Aholining turmush farovonligini yashlashning ijtimoiy-iqtisodiy masalalari	502
Qobilova Shaxnoza	
Surxondaryo viloyatida sug'oriladigan yerlardan foydalanish holatining statistik tahlili	505
Sharifi Abdul Fatah	
Economic and Social Significance of Personnel Management in Manufacturing Enterprises: A Dual Dimension Analysis.....	512
Sarimsakov Baxtiyor Rahmonjanovich	
Samarqand viloyatida iste'mol tovarlar bozorining rivojlantirish istiqbollari	518
Usmanov Zayniddin Berdirasulovich	
Qurilish tashkilotlarida xodimlarning innovatsion faolligini oshirish yo'llari	523
Usmanov Ixom Achilovich	
Investitsiya jozibadorligini baholashning o'ziga xos jihatlari va metodlari.....	527
Uroqboyeva Farzuna Axmadjonovna	
Mamlakatning iqtisodiy rivojlanishida sanoat 4.0 ning roli: tahlil va natijalar	532
Xujaxonova Sitara Baxtiyor qizi	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida qishloq joylarda davlat xususiy sherikchilik asosida raqamli xizmatlarni takomillashtirish.....	537
Xalimov Shaxboz Xalimovich	
Kichik firmalar raqobatbardoshligini oshirishning mintaqaviy muammolari (Xorazm viloyati misolida)	542
Vaisov Dilshod Ibodullayevich	
"Sam Antep Gilam" mchda marketingni boshqarishni takomillashtirish yo'llari	549
Usmonova D. I.	
O'zbekistonda energetika korxonalari faoliyatida korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	555
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna	
Factors for the Development of The Industrial Sector of the Economy	559
Zakhidov Nodir Umidjanovich	
Mintaqa tumanlararo xo'jalik yurituvchi subyektlar qo'shma biznesini konvergent modeli	563
Yusupov Fayzulla Yakubovich	
Aholini biznesga jalb qilishda tijorat banklarining roli.....	567
Yaxshimuratova Xasiyat Xudaybergenovna	
Mahalliy gastronomik turizmni rivojlantirishda nazariy asoslar.....	571
Sultonov B. A.	
Organizational Factors Influencing Leadership Styles and Procurement Outcomes	575
Saidakhmedov Islomjon Uligbekovich	
Проблемы привлечения иностранных инвестиций в инновационном развитии экономики Узбекистана.....	580
Хамракулова О. Д., Халмурзаев М., Аликулов С. А.	
Тенденции развития жилищного строительства.....	585
Алиева Зилола Маматвалиевна	
Учет и анализ производственных затрат на предприятиях	589
Аделя Азаматовна Нематова, Ибрагимов Мансур Мардонович	

Meva-sabzavotchilik klasterlarini rivojlantirishda xorij tajribasi.....	592
Botirov Erkinjon Xayitovich	
Zamonaviy xizmat ko'rsatish bozori: xalqaro tendensiyalar va uy-joy fondi muammolari sarhisobi.....	598
Sanakulova Barnogul Rizakulovna, Berdiyeva Dilfuza Axatovna	
Роль рынка капитала в обеспечении макроэкономической стабильности Республики Узбекистан	605
Дадаханова Саида Махаммаджон кизи	
Iqtisodiyotning xususiy sektorida inson resurslarilarni moddiy rag'batlantirishni takomillashtirishda xorij tajribasi.....	608
Baxtiyorova Umida Ulug'bek qizi	
Korxonalarning investitsiya faolligini ta'minlashda soliqlarning rag'batlantiruvchi rolini oshirish xususiyatlari.....	613
Ilyasova Barno Axmadovna	
Dunyo davlatlari iqtisodiyotini rivojlantirishda investitsiyalarni jalb qilish tendensiyalari.....	618
Imomaliyeva Mohizoda, Raxmatullayev Lazizbek Nematullo o'g'li	
Особенности применения теории игр в задачах организационно-экономического механизма тепличного хозяйства	623
Дурманов Акмал Шаймарданович	
Sanoat korxonalarida iqtisodiy resurslar mohiyatini tavsiflovchi tushunchalar	628
Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna	
Mikromoliyalash tashkilotlari faoliyatining operatsiyalar tahlili.....	633
Kamalov Shuxrat Kamalovich	
Temiryo'l transporti sanoat kompleksi korxonalarida ijtimoiy va mehnat munosabatlarini takomillashtirishning nazariy va uslubiy asoslari.....	637
Kadirova Sharofat Amonovna	
Qishloq xo'jalik korxonalarida xarajatlar hisobi va mahsulot tannarxini takomillashtirish masalalari	645
Yuldashev Sherali Xayitovich, Ishturdiyev Hasan Abdigapparovich	
Анализ экологических факторов и их влияние на финансовую безопасность страны.....	650
Ёдгоров Сардорбек Самадович	
Superior directions, modern trends and prospects for the development of the financial market.....	655
Narziyeva Guzal Baxtiyorovna, Raximova Umida Rabbimovna	
Kichik biznesning eksport salohiyatini oshirishda jahon tajribasi	659
Kambarova Sh. M.	
Theory and practice of evaluation of capital assets in Uzbekistan.....	665
Usmonov Bunyod	
Xizmat ko'rsatish sohasini asosiy tarmoqlariga yo'naltirilgan global investitsiyalar holati va prognozini tahlili	668
Muxammadiyev Kamoliddin G'ulomiddinovich	
Методологические основы банковского кредитования и классификация факторов, влияющих на особенности получения кредитов	672
Каримова Азиза Махмадризовна	
Sanoat salohiyati va omillar unumdorligini iqtisodiy-statistik baholash usullari.....	676
Kasimov Azamat Abdulkarimovich	
Цифровизация банков: риски и стратегии управления финансовыми активами в цифровой эпохе.....	682
Кодиров Бобур	
Davlat-xususiy sherikligi asosida iqtisodiyot tarmoqlarining investitsion salohiyatini oshirishning o'rta muddatga mo'ljallangan istibollari (O'zbekiston temiryo'llari AJ misolida)	689
Qodirov Jasurbek Sharofitdinovich	
Banklarda mummoli kreditlar bilan ishlash: samarali strategiya va yondashuvlar	696
Mirsaliyev Erkin Ergashevich	
Agrosanoat ishlab chiqarishining raqobatbardoshligini oshirish va uning innovatsion rivojlanish bilan o'zaro bog'liqligi	700
Dusmatov Begmuhammad Olimjonovich, Muxtorova Oydin Sayfiddin qizi	
Hududlar iqtisodiyotini oshirishda investitsiyalarning roli	707
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
Xizmat ko'rsatuvchi korxonalarning iqtisodiy salohiyatini shakllantirish mexanizmlari	712
Erdonov Muhammadamin Erdon o'gli, Ibragimov Shoxrux Baxtiyorovich, Ataqulov Jahongir Valijon ug'li	
Sug'urtada andarrayting xizmatini (ARDL) modeli tahlili asosida takomillashtirish	717
Mirzoyev Sayfullo Fayzulloyevich	
Роли банков в повышении привлекательности инвестиционной среды в Узбекистане.....	727
Насиров Дилшод Фарходович	

Пути улучшения инвестиционного климата в Республике Узбекистан	731
Нозимов Элдор Анварович, Санатиллоев Ферузшоҳ Бахтиёр угли	
Iqtisodiyot, atrof-muhit, jamiyat va madaniyat o'rtasidagi muvozanatga – obodonlashtirish xizmatlarining ta'siri.....	737
Norkulova Dilfuza Zoxidovna, Xayitov Jamshid Xolvoyevich	
Повышение эффективности депозитной политики в коммерческих банках.....	741
Нуриллаев Раҳмат Ярашевич, Нуриллаев Шердил Жамолиддин угли	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda tovar-moddiy zaxiralar manbalari va ularni shakllantirish amaliyoti	747
Nurmanov Ulugbek Anorbayevich	
Yer rentasi mulkchilik munosabatlari rivojlanishning zaruriy sharti sifatida.....	752
Abdunazarov O.	
Формирование и развитие цифровой экономики (на примере российской федерации и Республики Узбекистан)	756
Ким П. В.	
Tijorat banklari korporativ boshqaruvida bank xizmatlari samaradorligini	760
Kudratov Sunnatulla Ropijanovich	
Tijorat banklari depozit siyosatining banklar resurs salohiyatini oshirishdagi roli	764
Jo'rayev Isroil Ibrohimovich	
Ways of Development of Electronic Commerce in Uzbekistan	770
Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li	
Hydro Energy as the Important Factor of the "Green Economy"	775
Isroilov Xusanboy Ibrohimjon o'g'li	
Navoiy viloyatida turizmni rivojlantirish	781
Isomiddinov Sherzod Sirojiddin o'g'li, Azamatova Nozima Jaxongirovna	
Mehnat resurslaridan foydalanish samaradorligi (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida).....	784
Halimova Dilora Olimboyevna	
Davlat qimmatli qog'ozlari bo'yicha daromadlilik egri chizig'ini aniqlashning fiskal va monetar siyosatni muvofiqlashtirishdagi ahamiyati	787
Hakimov Hakimjon	
Intellectual mulkni boshqarish jarayonlari o'rganishning nazariy muammolari.....	793
Tirkashyev Farhod Mahmudovich	
Sug'urta kompaniyalari va tijorat banklari integratsiyalashuv jarayonini zarurligi va ahamiyati.....	796
Xudoyberdiyeva Sadoqat Abdumannonova	
Роль Среднеазиатских коллекций в развитии музеев России	801
Абдуллаева Нигора Санжаровна	
Hududlarda inklyuziv turizmni rivojlanish muammolari va istiqbollari.....	804
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li, Ibragimov Behruz Ravshan o'g'li	
Oliy ta'lim tizimida talabalar bilimni yuksaltirish jarayoni: muammolar va yechimlar	808
Hakimov Nazar Hakimovich, Vaxobova Marg'uba Abduxamidovna	
Yashil iqtisodiyot: mazmun mohiyati, nazariya va amaliyot	812
Yuldashev Mutallib Ibroximovich	
Samarqand viloyatida iste'mol tovarlar bozori tahlili	819
Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna	
"HAVAS COMFORT MEDEL" MChJda marketing xizmatini tashkillashtirish va uning samaradorligini oshirish yo'llari	823
Musyeva Shoirazimovna	
Tadbirkorlik subyektlari faoliyatini soliqlar vositasida rag'batlantirishning klassik nazariyalaridan foydalanish imkoniyatlari.....	831
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	
Yoshlarning ish bilan bandligini ta'minlashning asosiy yo'nalishlari.....	837
Mamaraximov Bekzod Erkinovich	
Chakana bank xizmatlarini rivojlantirish hududlar barqaror rivojlanishining omili sifatida	841
Niyozov Zuxur Davronovich	
Raqamli texnologiyalar asosida oziq-ovqat ta'minoti zanjirini rivojlantirish omillari	845
Yusupov Muxiddin Soatovich	
O'zbekistonda korporativ kreditlash amaliyotini rivojlantirish orqali investitsiya jalb qilish imkoniyatlari.....	855
Asatullayev Alisher	
Davlat budjeti jarayonini takomillashtirish masalalari	860
Ataxanov Bekpo'lat Abdullayevich	
Особенности применения теории игр в задачах организационно-экономического механизма тепличного хозяйства	866
Дурманов Акмал Шаймарданович	

Yuridik shaxslar mol-mulkini soliqqa tortishni rivojlantirish yo'llari	872
Gadayev Jaxongir Muhammadi o'g'li	
Some Principle Issues in the Effective use of Budget Funds in Universities	876
Khairiddinov Sh. B.	
Directions of Using Negotiations in Keeping Peace and Ensuring Stability in Society	879
Kholdarova Fariza Tukhtabaevna	
Elektrotexnika sanoati korxonalarida qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanish.....	883
Mamayusupova Mashxura Sodiqovna	
Elektron tijoratning zamonaviy iqtisodiyotga ta'sirini o'rganish va uni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini aniqlash	887
Maxmudov Lazizbek Ubaydullo o'g'li	
Foreign Direct Investment and Electricity Consumption During Uzbekistan's Green Transition	896
Nurbek Khalimjonov	
Davlat-xususiy sheriklik loyihalarini qarz kapitali orqali moliyalashtirishni takomillashtirish	902
Obломуродов Нарзулло Наймович, Шавкатов Наврузбек Шавкатович	
Mol-mulk solig'ining soliqqa tortish tartibini takomillashtirish	910
Poyonov Bobur Bekmurod o'g'li	
Konfutsiychilik axloqiy negizlarida olamiy tartibot.....	916
Ruzmatova Gulnoz Miraxrarovna	
"Yashil iqtisodiyot"ni joriy etish istiqbollari	923
Saloxov Sirojiddin Sadriddin o'g'li	
Investitsiyaning iqtisodiy mohiyati va O'zbekiston iqtisodiyotida tutgan o'rni.....	928
Samijonov Musobek G'ayratjon o'g'li	
O'zbekiston qishloq hududlarida maishiy xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish.....	933
Sharifov Shuhrat Saidahmadovich	
Exploring Big Data Applications for Knowledge Management in Higher Education Administration.....	936
Shakhzod Saydullaev	
O'zbekiston sug'urta bozorida qayta sug'urta faoliyatini rivojlantirish istiqbollari.....	944
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Ekologik turizmning turlari va uni tashkil etishda tabiiy resurslarning ahamiyati.....	950
Soatov Yusuf Xo'jayor o'g'li	
Mamlakatga xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion jozibadorlikni oshirish istiqbollari	954
To'laganova Ruhshona Farrux qizi	
Raqamli iqtisodiyotga o'tish sharoitida maktabgacha ta'lim xizmatlarini holati	959
Umurzakova Dilnoza Egamberdiyevna	
Issues of Improving Production Cooperation in the Industry Network of Our Country	964
Xomidov Mirodiljon Xasanboy o'g'li	
Foydaning soliq obyektini sifatida shakllantirish zaruriyati.....	971
Yo'ldasheva Mohiraxon Ochestva	
O'zbekistonda energetika korxonalari faoliyatida korporativ boshqaruvining baholash usullarini tahlili.....	975
Abduraxmonova Zarina Muysinjonovna	
Soliq organlari va soliq to'lovchilar o'rtasidagi munosabatlarning yangi tizimi sharoitida soliq nazorati.....	980
Abdusherozov Abdullo Baxtiyorovich	
"Ijtimoiy himoya yagona reyestri" axborot tizimining aholini ijtimoiy himoya qilishdagi o'rni.....	984
Aliyev Ma'ruf Komiljon o'g'li	
O'zbekistonda sug'urta kompaniyalarining moliyaviy barqarorligini ta'minlash yo'nalishlari.....	991
Baxriyev Dilshod Rizvonkulovich	
Анализ влияния цифровой экономики на эффективность налоговых органов	996
Бобомуротова Манзура Панжи кизи	
Tadbirkorlik muhitini yaxshilash orqali kambag'allikni qisqartirish va aholi daromadlarini oshirishning iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyati.....	1000
Irmatova Lola	
Korxonalarda pul mablag'lari auditini takomillashtirish yo'llari.....	1005
Karamatova Noiba Xusniddinovna	
Hududlarda inklyuziv turizmni rivojlanish muammolari va istiqbollari.....	1010
Qo'ziboyev Boxodir Azzamboy o'g'li, Ibragimov Behruz Ravshan o'g'li	
Yashil iqtisodiyotga o'tish ekologik barqarorlikning muhim omilidir	1014
Yuldashev Farhodbek Abdumutalibovich	
Strategik boshqaruv hisobini tashkil etish asoslari va tamoyillarini takomillashtirish.....	1017
Pardayeva Shahnoza Abidinabiyevna	
Факторы развития культурного туризма в Узбекистане	1022
Пулатова Сурайё Юлдашевна	

Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida oilaviy korxonalarining xizmatlar ko'rsatish sohasidagi o'rni va funksiyalari.....	1026
Tog'ayeva Dilnoza Azamatovna	
Совершенствование методологии исследования демографических процессов.....	1031
Тула Нодирбек Баходир угли	
Инновационные технологии в сфере страхования.....	1037
Хайдарова Нигинахон Шухрат кизи	
Iqtisodiyotni innovatsion isloh qilish sharoitida yer hisobini yuritishning ahamiyati.....	1042
Hojiyev Qo'chqor Mamadiyorovich	
Qattiq maishiy chiqindilarni utilizatsiya qilish orqali qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan keng foydalanishni takomillashtirish.....	1047
Sherqulov Nodir Erkin o'g'li	
Мировой опыт использования денежных и натуральных трансфертов в социальном обеспечении.....	1052
Гулноза Тохировна Самиева	
Davlat xaridlarini amalga oshirish orqali raqobatni rivojlantirish yo'llari.....	1057
Majidov Nizomjon	
Raqamli iqtisodiyot davrida kontent marketingdan foydalanish va uning bosqichlari.....	1064
Tohirjonov Ahmadjon Tohirjon o'g'li, Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
Aksiyadorlik jamiyatlari kapitalini shakllantirish manbalari va usullarini takomillashtirish.....	1070
Norqulov Mirsaid Tulqin o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sohasida investitsion jozibadorlikni oshirish zaruriyati.....	1075
Badalov Jamshid Jamolovich	
Foyda solig'i tushumi va uning O'zbekiston soliq-budjet tizimidagi ahamiyati.....	1080
Shirinov Sabir Erkinovich	
O'zbekistonda davlat korxonalari aksiyalarini moliya bozorlarida sotishni jadallashtirish yo'nalishlari.....	1084
Anvar Eshmatov	
Baliqchilik xo'jaliklarida xodimlar bilan hisob-kitoblar hisobining tashkiliy va uslubiy jihatlarini.....	1088
Ametova Nasiba Danilovna	
Tijorat banklari tomonidan eksportyor korxonalarining kreditlash amaliyotini takomillashtirish.....	1092
Bayjanova Gozzal Sarsengaliyevna	
Digital Transformation of Tax Systems.....	1096
Boburjon Turanboyev Qodirjon o'g'li, Musabekov Sherali Nazarali o'g'li	
Yangi O'zbekistonda xotin-qizlarning ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirish yo'nalishlari.....	1101
Raxmonova Aziza Tolibovna	
Transitioning to a Green Economy and Implementing Sustainable Technological Changes in Uzbekistan.....	1106
Umarov Elshod G'ulom o'g'li	
Texnik yo'nalishdagi oliy ta'lim muassasalari daromadlari tarkibi va ularning o'ziga xos jihatlari.....	1112
Yuldashov Elmurod Abdujalil o'g'li	
Совершенствование системы профессионального управления жилищно-коммунальным хозяйством Узбекистана.....	1116
Икромовна Ханифа Одилловна	
Sanoat korxonalarini kreditlash amaliyotining zamonaviy holati.....	1121
Kamalova Jamila	
O'zbekistonda davlat ishtirokidagi korxonalarining huquqiy maqomi va ularni isloh qilishning istiqbollari.....	1125
Qahhorov Azizjon Ahror o'g'li	
Nodavlat notijorat tashkilotlari mablag'lari va ulardan foydalanish to'g'risidagi bajarilishlarga oid hisobotni tuzish va taqdim etish tartibi.....	1131
Ne'matov Oybek Ismatullayevich	
Предприятие автомобильной промышленности как объект реализации концепции устойчивого развития.....	1136
Туйчиев Комилжон Лазизович	
Tijorat banklari aktivlari diversifikatsiyasining nazariy ahamiyati.....	1143
O'ktamova Nozima Narzulla qizi	
Tijorat banklarida yangi masofaviy bank xizmat turlarini rivojlantirish.....	1146
Umarov Abdulquddus Abdilxatovich	
Некоторые вопросы эконометрической оценки CES – функций и их практическое применение в экономических задачах.....	1151
Шадиева Гулнора Мардиевна, Усманов Фарзод Шохрухович	
Использование искусственного интеллекта в спортивной индустрии.....	1158
Усманова Дилфузахон Иброхимовна	
The Role and Significance of Internal Audit as an Effective System of Internal Control in Business Entities.....	1163
Po'latov Sherzodbek Oybek o'g'li, Farmonov Ilhomjon Iqboljon o'g'li	

Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanishni takomillashtirish (Andijon viloyati misolida)	1168
Xolmatov Sanjarbek Xojimatovich	
O'zbekiston temir yo'l transport tizimi rivojlanishining asosiy ko'rsatkichlari	1174
Qilichev Umid Ibadullayevich	
Hozirgi kunda O'zbekiston Respublikasi sharoitida raqamli banklar resurslarini oshirish choralari	1181
Xamraqulova Gulnozaxon Faxriddin qizi	
O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari kredit foiz stavkasini muvofiqlashtirish masalalari	1185
Jumayev Muzaffar Mahmud o'g'li	
O'zbekistonda Islom banklari faoliyatini tashkil etishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati	1191
Vasiyev Alisher Samiyevich, Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
Islom iqtisodiyotining mohiyati	1197
Sayfullayev Sirojiddin Soli o'g'li	
Budjet mablag'larini taqsimlanishi va maqsadli sarflanishida inson kapitalidan foydalanish va jamoatchilik nazoratining samaradorligi	1201
G'ofurov Bekzod Fayzulla o'g'li	
Maxsus iqtisodiy zonalar investitsiya muhiti jozibadorligini oshirishda tarif va notarif mexanizmlaridan foydalanish imkoniyatlari	1207
Ja'sur Umirzoqov Artiqboy o'g'li	
Перспективное развитие промышленной кооперации между странами	1212
Назарова Раъно Рустамовна, Жартай Жанибек Маратулы	
Soliqlar yig'iluvchanligini oshirishga ta'sir etuvchi omillar	1218
Berdiyeva Uguloy Abduraxmanovna	
Ta'lim sifatini ta'minlash oliy ta'lim xizmatlari bozorini rivojlantirishning asosiy omili	1222
Nematov Inatillo Ubaydullayevich	
Aholiga ko'rsatiladigan bank xizmatlarini takomillashtirish	1228
Umurzakova Adiba Ochilovna	
Tijorat banklari resurslari shakllanishining manbalari va yo'llari	1232
Raxmanov Ilxom Xurramovich	
Факторы развития культурного туризма в Узбекистане	1238
Пулатова Сурайё Юлдашевна	
Пути эффективного использования внутренних инвестиций в национальной экономике	1242
Рафиева Зарина Хусановна	
Development of the Country's Economy Through the Development of the Stock Market in Developing Countries	1246
Akhmedov Doniyorbek	
O'zbekistonda raqamli iqtisodiyotini rivojlanishi va uning asosiy yo'nalishlari	1250
Azizova Manzura Ibragimovna	
The theoretical importance of product cost reduction in industrial production	1254
Dilfuza Baxramovna Safarova	
Fond bozorlarining tashkil etilishi va rivojlanish tendensiyalari	1261
Shamsiyev O'ktam Sayfitdinovich	
Mamlakatda davlat tibbiyot muassasalarining tutgan o'rni va ularni rivojlantirish yo'nalishlari	1266
Sultonova Mushtariy Abdulabbosovna	
Obligatsiyalar bozorida banklarning ishtiroki va ahamiyati	1272
Xushvaqov Islombek Muxammadi o'g'li	
Milliy iqtisodiyotimizda investitsiya portfelini shakllantirishning nazariy asoslari	1277
Ibragimov Gafurjan Axmetovich	
Kompaniyalarning tashqi savdo faoliyatini moliyalashtirishning nazariy asoslari va xorij tajribasi	1282
Ibragimov Mansur Axmedovich	
Mahalliy byudjetlar xarajatlari ijrosining samaradorligini oshirish masalalari (Jizzax viloyati misolida)	1286
Mamayusupov Omonulla Mamatqulovich	
Ключевые факторы успеха в мотивации и управлении проектными командами	1294
Мансурова Севара Мансуровна	
Mehmonxona biznesida CRM tizim xizmatlarini loyihalash	1297
Ishanxodjayeva Dilfuza Erkinovna	

KAPITAL BOZORIDA INSTITUTSIONAL INVESTORLAR SIFATIDA SUG'URTA KOMPANIYALARI ISHTIROKI

Omonov Sardor O'Imasovich

PhD, Toshkent moliya instituti katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada mamlakatimizdagi kapital bozorida institutsional investorlar sifatida sug'urta kompaniyalarning ishtirokini o'rganishda turli tadqiqotchilarning fikrlari hamda yondashuvlari o'rganilgan. Milliy kapital bozorida sug'urta kompaniyalarining aksiyalari ko'rsatkichlari, sug'urta kompaniyalarining investitsion faoliyati, listingdan o'tgan sug'urta kompaniyalari ko'rsatkichlari kabilar tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: kapital bozori, institutsional investor, sug'urta kompaniyasi, aksiya, investitsiya, listing, nominal qiymat, bozor qiymati, dividend.

Abstract: This article studies the opinions and approaches of various researchers in studying the participation of insurance companies as institutional investors in the capital market of our country. Indicators of stocks of insurance companies in the national capital market, investment activities of insurance companies, indicators of listed insurance companies are analyzed.

Key words: capital market, institutional investor, insurance companies, stock, investment, listing, nominal value, market value, dividend.

Аннотация: В данной статье изучаются мнения и подходы различных исследователей при изучении участия страховых компаний в качестве институциональных инвесторов на рынке капитала нашей страны. Анализируются показатели акций страховых компаний на национальном рынке капитала, инвестиционная деятельность страховых компаний, показатели листинговых страховых компаний.

Ключевые слова: рынок капитала, институциональный инвестор, страховые компании, акции, инвестиции, листинг, номинальная стоимость, рыночная стоимость, дивиденд.

KIRISH

Kapital bozorini rivojlantirishda institutsional investorlar sifatida sug'urta kompaniyalari faoliyatini samarali yo'lga qo'yish, erkin faoliyat ko'rsatishi uchun zarur shart-sharoitlar yaratish, investitsion jozibadorlikni oshirish, axborotlar ochiqligi va ishonchligini ta'minlash kabi vazifalar ustuvorlik kasb etmoqda. Sug'urta kompaniyalari kapital bozorining muhim ishtirokchilaridan ekanligini inobatga olgan holda shuni aytishimiz mumkin, sug'urta kompaniyalari investitsiya faoliyatini amalga oshirishi, kapital bozorida investitsiya vositachisi sifatida professional faoliyatni amalga oshirishi yoki emission faoliyatini tashkil etishi huquqiy jihatdan belgilab qo'yilgan. Bunda mazkur faoliyatni amalga oshirish uchun sug'urta kompaniyasining litsenziya olishi talab qilinmasligini ta'kidlab o'tish lozim.

Sug'urta kompaniyalari asosiy faoliyati natijasida olgan daromaddan maksimal foyda olish maqsadida ushbu mablag'lar evaziga kapital bozoridagi ishtirokini tashkil etishini ta'kidlashimiz lozim. Mazkur amaliyot nafaqat sug'urta kompaniyalari foydasini oshirishga va ular faoliyatini samarali shakllantirishga xizmat qiladi, balki kapital bozorini rivojlantirishda ham qo'l keladi. Shu sababli quyida milliy kapital bozorimizda sug'urta kompaniyalari faoliyatini tahlil qilib o'tamiz.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Xorijiy olimlardan biri B. Lloyd "faol xususiy sektorsiz samarali kapital bozori bo'lmaydi. Binobarin, kapital bozorining rolini aniqlash bilan bog'liq ko'plab muammolar, asosan, xususiy sektor uchun ijobiy rolni topishda ba'zi cheklavlarni yengib o'tishga urinish bilan bog'liq. Kapital bozorining asosiy vazifasi bozor mezonlariga muvofiq uzoq muddatli mablag'lar oqimini ko'paytirish va yo'naltirish" ^[1] deya ta'kidlab o'tgan.

“Kapital bozorida qimmatli qog‘ozlar, odatda, bir yildan ortiq muddatda bo‘ladi va bu orqali uzoq muddatli investitsiya amalga oshiriladi. Qisqa muddatli investitsiyalar esa, odatda, pul bozorida amalga oshiriladi. Kapital bozorining bir qator jihatlari uning ahamiyatini ochib berishini ta’kidlashimiz lozim. Birinchidan, kapital bozori jismoniy shaxslar va kompaniyalarga o‘z ehtiyojlari uchun mablag‘ jalb qilish imkoniyatini beradi hamda ushbu bozor birlamchi bozor va ikkilamchi bozorga bo‘linadi. Ikkinchidan, iqtisodiy rivojlanishda kapital bozori hal qiluvchi rol o‘ynaydi.

Ushbu bozor jismoniy shaxslar, banklar, moliya institutlari, ko‘chmas mulk va oltin jamg‘armalarini jalb qiladi va shu bilan jamg‘armalarni samarasiz faoliyatdan foyda keltiruvchi faoliyatga yo‘naltiradi. Uchinchidan, tijorat banklari, moliya institutlari, individual investorlar, sug‘urta kompaniyalari, korporatsiyalar va xususiy pensiya jamg‘armalari kapital bozorida asosiy mablag‘ yetkazib beruvchilardir” [2]. Ushbu fikrlardan ko‘rishimiz mumkinki, kapital bozorining asosiy xususiyatlari sifatida uzoq muddatli qimmatli qog‘ozlar va boshqa aktivlar oldi-sotdi qilinishi va bu kompaniyalar uchun kapital jalb qilishdagi asosiy bozorlardan biri ekanligini aytishimiz mumkin.

F. Saci, S. M. Jasimuddin o‘z tadqiqotlarida “individual investorlar bilan taqqoslaganda institutsional investorlar kattaroq moliyaviy qudratga ega va bozor ma’lumotlarini yig‘ishda hamda professional investitsiyalar qiymatining tahlilini o‘tkazishda keng imkoniyatlarga ega” [3], deya fikr bildirishgan. Bundan ko‘rinib turibdiki, institutsional investorlarning axborotlarni yig‘ishi va qayta ishlashi natijasida bozordagi o‘z faoliyatini samarali yo‘lga qo‘ya oladi hamda moliyaviy qudratini oshira oladi. Bu esa nafaqat institutsional investorlar uchun, balki o‘sha bozor uchun ham foydadan holi bo‘lmaydi.

D. Kim, H. Kim, D. Jo va J. Oh institutsional investorlarning salohiyatini ifodalashda ularning investitsiya maqsadi, ularni cheklovchi faktorlar, investitsiya hajmi kabi turli jihatlar muhim ahamiyatga egaligini ta’kidlashgan. Shu bilan birga investitsiya salohiyati o‘xshash bo‘lgan institutsional investorlar, odatda, investitsiya portfeli bilan farqlanishini aytib o‘tishgan [4].

S. Chelik va M. Isaksson institutsional investorlarni ularning ma’lum darajada rivojlanish darajasini aks ettiruvchi uchta asosiy toifaga ajratishadi. “Institutsional investorlarning birinchi toifasiga an’anaviy institutsional investorlar kiradi va bunga pensiya fondlari, investitsiya fondlari va sug‘urta kompaniyalari kiradi. Ikkinchi guruh esa muqobil (alternative) institutsional investorlarni o‘z ichiga olib, bular hedj fondlar, xususiy kapital firmalari (private equity firms), suveren fondlar kabilarni tashkil etadi. Uchinchi toifaga o‘z mijozlari nomidan investitsiya kiritadigan aktivlarni boshqaruvchilar (asset managers) kiradi” [5]. Institutsional investorlarning turlari ko‘pligi bois ularni toifalarga ajratgan holda tadqiq qilish ularning mazmun-mohiyati va kapital bozoridagi ahamiyatini chuqurroq o‘rganishga yordam beradi.

Mahalliy olimlar ham bir qator tadqiqotlar o‘tkazgan bo‘lib, S. Elmirzayev fikricha, “potensial investorlarni jalb qilish maqsadida taqdimotlar o‘tkazish jarayonida investor faoliyati tashkil etilgan davlatda soliqqa tortish darajasini ham hisobga olish lozim” [6]. Kapital bozorini rivojlantirish maqsadida davlat tomonidan mazkur jihat ham inobatga olinishi zarur.

A. Bozorov kapital bozorini rivojlantirishda e’tibor qaratish lozim bo‘lgan ba’zi jihatlarni ta’kidlab o‘tgan. “Qimmatli qog‘ozlar turiga qarab emitent va investorlar zarur ishonchli ma’lumotlarning olishlari uchun doimiy ma’lumotlar ro‘yxati shakllantirish borish lozim. Shakllantirilgan ma’lumotlar emitentlarning rasmiy veb saytidan tashqari, qimmatli qog‘ozlar bozori faoliyatini nazorat qiluvchi va tartibga soluvchi davlat idoralari, shuningdek, qimmatli qog‘ozlar savdolarini tashkil etuvchilarning rasmiy veb saytlarida ham joylashtirish lozim. Bu qimmatli qog‘ozlar bozori jozibadorligini oshirishga va undagi ishtirokchilar doirasini kengayishiga va emitent va investorlarning samarali faoliyati va ularni qimmatli qog‘ozlar bozorida doimiy faol ishtirokini ta’minlashga xizmat qiladi” [7].

U. Xalikov “fond bozori faoliyatini yanada rivojlantirish uchun uzoq muddatli va yuqori daromad keltiruvchi vositalarni muomalaga kiritish” [8] muhim ekanligini ta’kidlagan. Bunda kapital bozorining rivojlanishi kapital bozorining tarkibiy qismi sifatida uni rivojlantirishga hamda institutsional investorlar faolligini oshirishga sezilarli ijobiy ta’sir ko‘rsatadi.

Yuqoridagi olimlarning fikrlarini inobatga olgan holda ta’kidlash lozimki, kapital bozorini rivojlantirishda institutsional investorlar faolligini oshirishga e’tibor qaratish lozim. Xususan, sug‘urta kompaniyalarining kapital bozoridagi ishtirokini qo‘llab-quvvatlash ham kapital bozori rivoji uchun, ham sug‘urta sohasida ijobiy natijalar qayd etish uchun ahamiyatli hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Kapital bozorida institutsional investorlar sifatida sug‘urta kompaniyalari ishtirokini o‘rganishda kuzatish, qiyoslash, ilmiy abstraksiyalash, statistik tahlil, tizimli tahlil, induksiya va deduksiya metodlaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbekiston Respublikasi Qimmatli qog'ozlar markaziy depozitariysi ma'lumotlariga ko'ra 2022-yil 1-fevral holatiga ko'ra aksiyalar emissiya qilgan sug'urta kompaniyalari soni 15 tani tashkil etgan ^[9]. 2021-yil 23-noyabrda qabul qilingan yangi tahrirdagi O'zbekiston Respublikasining "Sug'urta faoliyati to'g'risida"gi 730-son Qonuni 2022-yil 25-fevraldan kuchga kirishi munosabati bilan "sug'urtalovchilar aksiyadorlik jamiyati shaklida" ^[10] tashkil etilishi belgilandi. Natijada 2023-yil 1-noyabr holatiga ko'ra aksiyalar emissiya qilgan sug'urta kompaniyalari soni 42 tani tashkil etgan (1-jadval).

1-jadval: Sug'urta kompaniyalari tomonidan emissiya qilingan aksiyalar tahlili (01.01.2023 holatiga) ^[11]

No	Sug'urta kompaniyalari	Chiqarilgan aksiyalarning jami hajmi (mln. so'm)	Aksiyalarning nominal qiymati (so'm)	Aksiyalarning umumiy soni
1.	O'zbekinvest eksport-import sug'urta kompaniyasi AJ	282 216,41	1 000,00	282 216 408
2.	O'zagrosug'urta AJ	108 955,94	3 280,00	33 218 274
3.	"Ingo Uzbekistan" sug'urta AJ	45 212,50	1 300,00	34 778 848
4.	Agros Hayot SK AJ	45 000,00	1 000,00	45 000 000
5.	Kapital Sug'urta aksiyadorlik jamiyati	40 000,00	1,00	40 000 000 000
6.	"SQB Insurance"sug'urta kompaniyasi AJ	45 501,75	1 000,00	45 501 750
7.	Kafolat sug'urta kompaniyasi AJ	45 000,00	1,00	45 000 000 000
8.	Alskom sug'urta kompaniyasi AJ	40 181,95	1 380,00	29 117 358
9.	"Euroasia Life Insurance"AJ	46 620,28	1 000,00	46 620 275
10.	Universal Sug'urta AJ	25 005,66	0,01	2 500 566 000 000
11.	"Impex Insurance" AJ sug'urta tashkiloti	35 000,00	1 000,00	35 000 000
12.	"Kafolat Hayot Insurance" AJ	35 000,00	1 000,00	35 000 000
13.	"Apex Insurance" AJ	72 000,00	1000,00	72 000 000
14.	"Global Insurance Group" ST AJ	20 000,00	1 000,00	20 000 000
15.	Agro Invest Sug'urta AJ	10 126,00	1 000,00	10 126 000
16.	"ALFA INVEST" SK AJ	53 312,64	10,00	5 331 263 800
17.	"Temiryo'l-sug'urta" AJ	50 000,00	1 000,00	50 000 000
18.	"Gross" SK AJ	45 414,45	1 000,00	45 414 450
19.	"Xalq sug'urta" AJ	45 000,00	1 000,00	45 000 000
20.	"Imkon-sug'urta" AJ	45 000,00	1,00	45 000 000
21.	"Omad sug'urta" AJ	45 000,00	1 000,00	45 000 000
22.	"Semurg sug'urta" AJ QK	45 000,00	5 000,00	9 000 000
23.	"Azimuth Insurance Company" AJ XK ST	39 566,53	1 000,00	39 566 531
24.	"Inson" ST AJ	36 610,36	100,00	366 103 622
25.	"Asia Insurance" SK AJ	36 558,00	1 000,00	36 558 007
26.	"APEX Life Insurance" AJ	36 000,00	500,00	72 000 000
27.	"Sharq-sug'urta" AJ	36 000,00	1 000,00	36 000 000
28.	"New Life" SK AJ	35 900,00	1 000,00	35 900 000
29.	"Kafil-sug'urta" AJ	35 701,00	1 000,00	35 701 000
30.	"Ishonch" SK AJ QK	35 375,00	1 000,00	35 375 000
31.	"ASKO-VOSTOK" AJ QK ST	35 186,43	100,00	351 864 303
32.	"My Insurance" AJ ST	35 050,00	1 000,00	35 050 000
33.	"Hamkor sug'urta" AJ	35 000,00	5 000,00	7 000 000
34.	"Alfa Life Insurance" AJ	35 000,00	1 000,00	35 000 000
35.	"Perfect Insurance" AJ ST	35 000,00	5 000,00	7 000 000
36.	"Garant Insurance Group" AJ	25 000,00	1 000,00	25 000 000

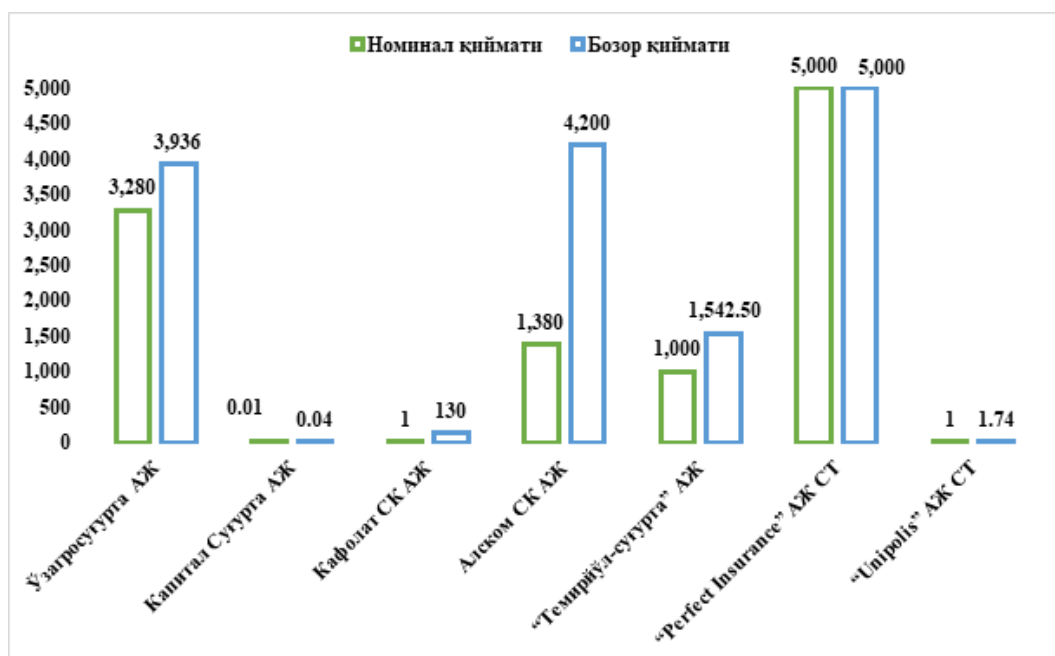

№	Sug'urta kompaniyalari	Chiqarilgan aksiyalarning jami hajmi (mln. so'm)	Aksiyalarning nominal qiymati (so'm)	Aksiyalarning umumiy soni
37.	"ARIA" ST AJ	20 000,00	1 000,00	20 000 000
38.	"O'zbekinvest Hayot" SK AJ	20 000,00	1 000,00	20 000 000
39.	"DD General Insurance" AJ ST	20 000,00	1 000,00	20 000 000
40.	"Unipolis" AJ ST	20 000,00	1,00	20 000 000 000
41.	"Farovon sug'urta" AJ	16 038,08	5 000,00	3 207 216
42.	"Fortuna Insurance" AJ ST	15 000,00	1 000,00	15 000 000

Tahlillar ko'rsatadiki, eng katta qiymatdagi aksiyalar emissiyasini amalga oshirgan sug'urta kompaniyasi sifatida 282 mlrd. so'mdan ortiq qiymatdagi aksiyalarni chiqargan O'zbekinvest eksport-import sug'urta kompaniyasi AJni keltirishimiz mumkin. Shuningdek, bu borada eng past ko'rsatkich 10 mlrd. so'mdan ortiq ko'rsatkich bilan Agro Invest Sug'urta AJ keltirilgan (1-jadval).

E'tiborli jihati shundaki, mazkur sug'urta kompaniyalari orasida nominal qiymati eng katta qiymatga ega sug'urta kompaniyalari sifatida "Semurg sug'urta" AJ QK (5 000 so'm), "Hamkor sug'urta" AJ (5 000 so'm), "Perfect Insurance" AJ QK (5 000 so'm), "Farovon sug'urta" AJ (5 000 so'm) O'zagrosug'urta AJ (3280 so'm), Alskom sug'urta kompaniyasi AJ (1380 so'm) va "Ingo Uzbekistan" sug'urta AJ (1300 so'm)larni sanab o'tishimiz mumkin. Eng kichik nominal qiymatdagi aksiyalarga Kafolat sug'urta kompaniyasi AJ (1 so'm), Kapital Sug'urta AJ (1 so'm), "Unipolis" AJ ST (1 so'm), "Imkon-sug'urta" AJ (1 so'm), Universal Sug'urta AJ (0,01 so'm) kabi sug'urta kompaniyalari egalik qilmoqda. Nominal qiymatning bunday kichik qiymatda bo'lishi ma'lum bir darajada sug'urta kompaniyasining investitsion jozibadorligiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bunday kompaniyalar samarali faoliyat ko'rsatayotgan bo'lsa-da, xorijiy investorlarni jalb qilishda hamda ularning ulushi bo'yicha hisob-kitoblarni amalga oshirishda muammoli holatlarni keltirib chiqarishi mumkin. Bu hisob-kitob jarayonida juda kichik qiymatlardan foydalanilganligi sababli hisob-kitoblarda noqulayliklarni yuzaga keltiradi. Bunday noqulayliklar ham ma'lum bir darajada milliy kapital bozorini rivojlantirish, mahalliy institutsional faoliyatini samarali tashkil etish va xorijiy institutsional investorlarni jalb qilishda to'siq bo'lishi mumkin (1-jadval).

"Toshkent" RFBda listingdan o'tgan sug'urta kompaniyalari aksiyalari tahlili orqali ko'rish mumkinki, 2022-yil natijalariga ko'ra jami 42 ta sug'urta kompaniyasidan faqatgina 7 ta sug'urta kompaniyasi listingdan o'tganligini ta'kidlash lozim (1-rasm).

1-rasm: "Toshkent" RFBda listingdan o'tgan sug'urta kompaniyalari aksiyalari tahlili, so'mda (30.12.2022 holatiga) ^[12]

Sug'urta kompaniyalarining kapital bozorida investitsiya faoliyatiga e'tibor qaratadigan bo'lsak, sug'urta kompaniyalari milliy kapital bozorimizda investitsiya faoliyati orqali ham ishtirok etmoqda. Quyida milliy sug'urta

kompaniyalarining qimmatli qog'ozlarga kiritgan investitsiyalari hajmi va boshqa kompaniyalar aksiyalaridan olgan dividend ko'rinishidagi daromadlarini tahlil qilib o'tamiz.

2-jadval: O'zbekinvest eksport-import sug'urta kompaniyasi AJning investitsiya faoliyati tahlili ^[13]

№	Ko'rsatkich	1.01.2020	1.01.2021	1.01.2022
1.	Qimmatli qog'ozlarga investitsiyalar (mazkur sana holatiga) (ming so'm)	549 427 931,5	549 417 083,7	542 338 906,9
2.	Dividend ko'rinishidagi daromadlar (ming so'm)	15 683654,8	5 141 799,4	4 098563,0

2-jadvalda O'zbekinvest eksport-import sug'urta kompaniyasi AJning qimmatli qog'ozlar bilan bog'liq operatsiyalari tahlili keltirilgan. Unga ko'ra so'nggi 3 yillik ko'rsatkichlarni tahlil qiladigan bo'lsak, qimmatli qog'ozlarga investitsiyalar 2020-yil yanvar holatiga 549 mlrd. so'mdan ortiqni tashkil etgan bo'lsa, 2022-yil yanvar holatiga ko'ra bu ko'rsatkich 542 mlrd. so'mga pasaygan. Dividend ko'rinishidagi daromadlar esa 2020-yildagi 15,7 mlrd. so'mdan 2020-yilda 4,10 mlrd. so'mga kamaygan. Demak, ma'lumotlardan ko'rinadiki, O'zbekinvest eksport-import sug'urta kompaniyasi AJ tahlil qilingan davrda kapital bozoridagi faolligi pasaygan.

3-jadval: O'zagrosug'urta AJning investitsiya faoliyati tahlili ^[14]

№	Ko'rsatkich	1.01.2018	1.01.2019	1.01.2020	1.01.2021
1.	Qimmatli qog'ozlarga investitsiyalar (mazkur sana holatiga) (ming so'm)	27596829,10	32352879,80	33 444 343,8	32 638 675,7
2.	Dividend ko'rinishidagi daromadlar (ming so'm)	2987929,90	4102712,60	5 930 335,5	3 597 588,9

3-jadvalda O'zagrosug'urta AJning investitsiya faoliyati 2018-2021-yillarda tahlil qilingan. Xususan, 2018-yil yanvar holatiga mazkur sug'urta kompaniyasining qimmatli qog'ozlarga investitsiyasi hajmi 27,60 mlrd. so'mni tashkil etgan bo'lsa, dividend ko'rinishidagi daromadlari 3 mlrd. so'mga yaqin bo'lgan. 2021-yil 1-yanvar holatiga esa qimmatli qog'ozlarga yo'naltirilgan investitsiyalar 32,64 mlrd. so'mga yetdi va 2018-yilga nisbatan 5 mlrd. so'mga oshgan. Ikkinchi ko'rsatkich esa 2021-yil boshida 3,60 mlrd. so'm bo'lgan. Tahlil qilingan yillarda eng yuqori ko'rsatkichlar 2020-yil 1-yanvar holatiga to'g'ri kelib, bu vaqtda qimmatli qog'ozlarga investitsiyalar hajmi 33,44 mlrd. so'm va dividend ko'rinishidagi daromadlar 5,93 mlrd. so'mni tashkil etgan.

Yana bir sug'urta kompaniyasi faoliyatiga nazar soladigan bo'lsak, "Kafolat sug'urta kompaniyasi" AJ so'nggi yillar davomida o'z investitsiya faoliyatini faollashtirganligiga guvoh bo'lishimiz mumkin. Xususan, qimmatli qog'ozlarga investitsiyalar hajmini tahlil qiladigan bo'lsak, 2018-yil boshida bu ko'rsatkich 25 mlrd. so'mdan ortiq bo'lgan va bu ko'rsatkich 2021-yil yanvar holatiga ko'ra 44 mlrd. so'mga yaqinlashgan. Dividend ko'rinishidagi daromadlar esa bu davr mobaynida 3,95 mlrd. so'mdan 4,10 mlrd. so'mgacha oshganligini kuza-tishimiz mumkin (4-jadval).

4-jadval: "Kafolat sug'urta kompaniyasi" AJning investitsiya faoliyati tahlili ^[15]

№	Ko'rsatkich	1.01.2018	1.01.2019	1.01.2020	1.01.2021
1.	Qimmatli qog'ozlarga investitsiyalar (mazkur sana holatiga) (ming so'm)	25 165 762,8	34 461 539,9	46 190 013,0	43 882 191,8
2.	Dividend ko'rinishidagi daromadlar (ming so'm)	3 945 285,1	14 946 853,9	13 112 162,1	4 103 511,9

4-jadvalda tahlil qilingan davr mobaynida qimmatli qog'ozlar bo'yicha eng yuqori ko'rsatkich 2020-yil yanvar holatiga 46 mlrd. so'mdan ortiqni tashkil etganligini hamda dividend ko'rinishidagi daromadlarning eng yuqori ko'rsatkichi 2019-yil yanvar holatiga 15 mlrd. so'mga yaqin bo'lganligini ko'rishimiz mumkin. Mazkur sug'urta kompaniyasida ikkinchi ko'rsatkich 2020-yildan so'ng keskin pasayganligiga guvoh bo'lishimiz mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Kapital bozorida institutsional investorlar sifatida sug'urta kompaniyalari ishtirokini o'rganishda quyidagi xulosalar shakllantirilgan.

Birinchidan, mahalliy kapital bozoridagi sug'urta kompaniyalari aksiyalari daromadlilik darajasi qoniqarli darajada emas. Potensial investorlarning bo'sh mablag'larini kapital bozoriga jalb qilish uchun kapital bozoridagi qimmatli qog'ozlarning daromadlilik qoniqarli darajada bo'lishi lozim. Aks holda potensial investorlar ko'proq daromad olish uchun o'z mablag'larini bank omonatlariga yoki o'z salohiyati va tajribasidan kelib chiqqan holda boshqa biznes faoliyatiga yo'naltirishi mumkin.

Ikkinchidan, O'zbekistonda kapital bozorini rivojlantirish va unda institutsional investorlar sifatida sug'urta kompaniyalari faolligini oshirish uchun investor yoki moliyaviy vositachi sifatida xorijiy institutsional investorlarni jalb etishga e'tibor qaratish maqsadga muvofiq.

Uchinchidan, milliy sug'urta kompaniyalari orasida tarkibida davlat ulushi mavjud sug'urta kompaniyalari soni ko'pligini inobatga olgan holda mazkur kompaniyalarning kapital bozoridagi ishtirokini oshirish bo'yicha chora-tadbirlar ishlab chiqish lozim. Xususan, davlat ulushi mavjud sug'urta kompaniyalari tomonidan qimmatli qog'ozlar bozorida investitsiya vositachisi faoliyatini samarali yo'lga qo'yish zarur. Bu orqali kapital bozorida sug'urta kompaniyalarining vositachilik faoliyati yo'lga qo'yiladi va institutsional investorlar faolligini oshirish imkoni paydo bo'ladi.

To'rtinchidan, sug'urta kompaniyalarining kapital bozoridagi faolligini oshirishda sug'urta kompaniyalarining listingdan o'tishini, shuningdek, aksiyalarni ommaviy joylashtirish amaliyotini tashkil etishini yo'lga qo'yish lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Bruce Lloyd. The Role of Capital Markets in Developing Countries. // Intereconomics, ISSN 0020-5346, Verlag Weltarchiv, Hamburg, Vol. 12, Iss. 3/4, 1977. – pp. 96-102; <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/139458/1/v12-i03-a09-BF02928701.pdf>
2. <https://www.wallstreetmojo.com/capital-market/> – moliya, buxgalteriya hisobi va investitsiyalar bilan bog'liq ma'lumotlar e'lon qilinuvchi veb-sayt ma'lumotlari
3. Fateh Saci, Sajjad M. Jasimuddin. Does the research done by the institutional investors affect the cost of equity capital? // Finance Research Letters. 3 November, 2020. – P. 11; <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1544612320316482#bib0023>
4. Donghan Kim, Hyun-Dong Kim, Denis Yongmin Joe, Ji Yeol Jimmy Oh. Institutional investor heterogeneity and market price dynamics: Evidence from investment horizon and portfolio concentration. // Journal of Financial Markets. 16 October 2020. – P. 25; <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1386418120300732>
5. Serdar Çelik, Mats Isaksson. Institutional Investors as Owners: Who Are They and What Do They Do? // OECD Corporate Governance Working Papers No. 11. December 2013. – P. 36; <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/5k3v1dvm-fk42-en.pdf?expires=1605509112&id=id&accname=guest&checksum=7F65B866A966CB86DA1CD71C1C0F8D28>
6. Elmirzayev, S. (2019) "The Practice And Analysis Of Mass Positioning Of Shares Of Joint-Stock Companies," International Finance and Accounting: Vol. 2019: Iss. 1, Article 3. Available at: <https://uzjournals.edu.uz/interfinance/vol2019/iss1/3>
7. A. R. Bozorov. Real sektor korxonalarini qimmatli qog'ozlar orqali moliyalashtirish mexanizmini takomillashtirish: Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati – T.: TMI, 2022. – 23 b.
8. U. R. Xalikov. O'zbekistonda fond bozori orqali investitsion faoliyatni moliyalashtirishni takomillashtirish: Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) dissertatsiyasi avtoreferati – T.: TDIU, 2017. – 8 b.
9. http://deponet.uz/sites/default/files/editor/spisok_ao_uz_010222_0.pdf – O'zbekiston Respublikasi Qimmatli qog'ozlar markaziy depozitariysining rasmiy veb-sayti ma'lumotlari
10. O'zbekiston Respublikasining "Sug'urta faoliyati to'g'risida"gi 730-sonli Qonuni, 23.11.2021. 39-modda. <https://lex.uz/docs/5739117>
11. https://deponet.uz/sites/default/files/editor/spisok_ao_uz_011122.pdf – O'zbekiston Respublikasi Qimmatli qog'ozlar markaziy depozitariysining rasmiy veb-sayti ma'lumotlari asosida muallif tomonidan shakllantirilgan
12. https://www.uzse.uz/isu_infos?page=3 – "Toshkent" RFB rasmiy veb-sayti ma'lumotlari asosida muallif tomonidan shakllantirilgan.
13. <https://uzbekinvest.uz/uploads/documentation/69.pdf> – O'zbekinvest eksport-import sug'urta kompaniyasi AJ rasmiy veb-sayti ma'lumotlari asosida muallif tomonidan shakllantirilgan.
14. https://www.agros.uz/uz/inv_cat/1/ – O'zagrosug'urta AJ rasmiy veb-sayti ma'lumotlari asosida muallif tomonidan shakllantirilgan
15. http://www.kafolat.uz/#uz/info/for_shareholders/financial_reporting/page/2/ – "Kafolat sug'urta kompaniyasi" AJning moliyaviy hisobotlari ma'lumotlari asosida muallif tomonidan shakllantirilgan.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2023. № 11-12

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.